

Шаповаленко Євген Володимирович,
старший науковий співробітник відділення
науково-методичного забезпечення освітнього
процесу відділу організації та координації
освітнього процесу Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ В РОЗШУКОВІЙ РОБОТІ

Відзначимо, що для проведення розшукової роботи правоохоронні органи активніше використовують різні науково-технічні засоби та інформаційно-телекомунікаційні технології. Найбільшого поширення набули заходи, пов'язані з отриманням інформації у сфері телекомунікацій.

Використання технічних засобів японською та німецькою поліцією на озброєння взятий метод, котрий полягає у розсиланні на мобільні телефони громадян повідомлень із описом розшукуваних осіб та іншої важливої інформації, наприклад, прикмет осіб, які пропали безвісти, номери автомобілів і т.д. Крім того, очевидці злочину, маючи при собі телефон з умонтованою фотокамерою, можуть швидко переслати знімки до поліції [1, с. 58].

У нашій країні теж почали застосовувати практику щодо розсилання СМС повідомлень, так 30 серпня 2017 р. уповноважені представники Київстар і Національної поліції України підписали Меморандум про співпрацю, у рамках якого впроваджується спільна соціальна послуга «Пошук дітей». «Пошук дітей» – це інформаційна розсилка від Київстар, мета якої – допомогти Національній поліції України у розшуку зниклих дітей. На запит Національної поліції Київстар буде надсилати SMS-повідомлення абонентам, які могли бути свідками зникнення і можуть повідомити правоохоронним органам інформацію, що могла б допомогти відшукати дитину.

Послуга працює таким чином 1) Київстар отримує від Національної поліції України запит на SMS-розсилку, що містить інформацію про зниклу дитину та місце, де її бачили востаннє; 2) Київстар розсилає інформаційні SMS на номери телефонів абонентів, які могли бути свідками зникнення, адже вони користувалися послугами зв'язку (телефонували, писали SMS або користувалися мобільним інтернетом) у радіусі 1–3 км від місця події; 3) У тексті SMS є інформація з прикметами зниклої дитини та посилання на сайт МВС з її фотокарткою; 4) Ті абоненти, які

володіють інформацією щодо дитини, можуть допомогти у пошуках, зателефонувавши на номер «102» [2].

У зв'язку з цим особливого значення набуває розробка способів використання науково-технічних досягнень у протидії злочинності, розширення можливостей застосування їх при попередженні, виявленні, розкритті і розслідуванні злочинів. Нині, значно зросли можливості науки і техніки, які мають стати важливим резервом підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів. Сучасні науково-технічні досягнення в оперативно-розшуковій діяльності зумовили розвиток її теоретичних основ, розширили тактико-технічні можливості попередження, виявлення і використання доказової інформації у процесі розкриття та розслідування злочинів.

Результативність попередження, розкриття та розслідування злочинів, як зазначає професор А.В. Іщенко, «безпосередньо залежить від надійності засобів та методів, досконалість яких зумовлена тим, наскільки вони враховують новітні здобутки науково-технічного прогресу. Чим більше вони містять у собі досягнень передової науки і техніки, тим більше їх використання забезпечує оптимізацію вирішення завдань протидії злочинності» [3, с. 8–9].

Разом з тим рівень застосування досягнень науки і техніки характеризується істотним розривом між теорією і практикою, недослідженістю проблем всебічного науково-технічного забезпечення процесу розкриття та розслідування злочинів. Аналіз використання науково-технічних досягнень у боротьбі зі злочинністю свідчить про незадовільність існуючого положення справ, недостатньо розкриваються головні причини такого положення, зокрема, невідповідність реальних умов правоохоронної діяльності її фактичним потребам [4, с. 185–186].

З урахуванням викладеного, одним із головних аспектів удосконалення діяльності правоохоронних органів є визначення шляхів і засобів усунення чи значного скорочення розриву між науково-технічним потенціалом і реальними можливостями практики.

Дані Національної поліції України щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій свідчать, що кількість таких заходів з року в рік зростає в середньому на 20%. Особливо це стосується зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, у зв'язку з чим виникають проблемні питання, які потребують негайного вирішення.

Іншим питанням, що потребує врегулювання, є організація та забезпечення проведення негласних слідчих (розшукових) дій з установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу. Наразі виникають проблеми з підготовки плану оперативного забезпечення

проведення таких заходів. Зокрема, проблематичним є термін погодження плану з підрозділом-ініціатором, особливо під час проведення заходів у виняткових випадках та у порядку, визначеному статтею 250 Кримінального процесуального кодексу України [5].

Крім того, є потреба в удосконаленні порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій при оперативній необхідності не за територіальністю розташування підрозділу-ініціатора.

Отже, питання особливостей зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, з електронних інформаційних систем, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу є важливим з теоретичної і практичної точок зору. Крім того, для забезпечення активної протидії злочинності правоохоронна діяльність має постійно удосконалюватися залежно від можливостей новітніх науково-технічних засобів, ефективності тактичних прийомів, методів і способів їх застосування. Тому вдосконалення кожного з елементів науково-технічного забезпечення розкриття і розслідування злочинів здійснюється з урахуванням сучасних науково-технічних досягнень та потреб практики і має важливе процесуальне і оперативно-розшукове значення.

Список використаних джерел

1. Розшук і затримання підозрюваних (звинувачених) у наркобізнесі: Навч. посіб. Дніпропетровськ. Дніпр. Держ. ун-т внутр. справ, 2005. 114 с.

2. Пошук дітей. Інформаційний сайт kyivstar.ua. URL: <https://kyivstar.ua/uk/about/responsibility/kidsearch>

3. Іщенко А.В. Методологічні проблеми криміналістичних наукових досліджень: монографія за ред. І.П. Красюка. Київ. НАВСУ, 2003. 359 с.

4. Кобець М.В. Деякі аспекти тлумачення терміна «спеціальна техніка» у правоохоронній діяльності. Науковий вісник КНУВС. Київ. 2009. №1 (62). С.185– 190.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI [сайт] Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651ж-17/para16#n16>